

Workshop Lesontwerpen met Cultuurbouwstenen: verhalen, maken & presenteren

Wolf Brinkman
Oktober 2025

Verhalen

Het verhaal is de start van de les. In verhalen krijgen thema's context van tijd, plek en handeling. Met een verhaal heb je meteen aandacht en geeft je de mogelijkheid om open vragen te stellen over de aard van het thema. Het verhaal kan je op verschillende manieren vormgeven aan de hand van:

- afbeeldingen
- voorwerpen
- theater
- muziek
- een proef
-

Maken

Maken vertraagt. Maken is een manier om je vanuit eigen onderzoek te verbinden aan een thema. Maken mag in samenwerking of alleen.

- zorg voor materiaal dat veel opties in de uitvoering mogelijk maakt
- alles mag
-

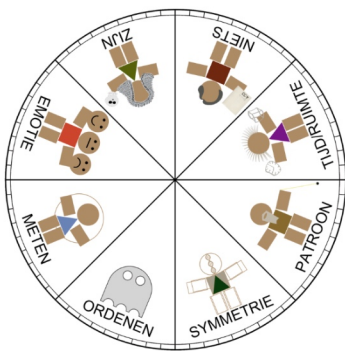

Presenteren en reflecteren

Presenteren en reflecteren is een wezenlijk onderdeel van de beschrijving van het maakproces en de bedoeling van het werk. Ook geeft het de mogelijkheid tot het stellen en beantwoorden van vragen.

-

Lesontwerpen met Cultuurbouwstenen.

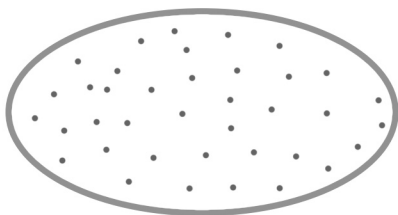
1 Thema onderzoek

Elk thema is geschikt.

Hou het thema zo klein mogelijk. Thema's die uit meerdere onderwerpen bestaan (ridders en kastelen) maken het onderzoek troebel.

Schrijf, of teken, alles op wat er in je opkomt. het maakt niet uit wat het is. Door zo vrij mogelijk te denken geef je het thema ruimte.

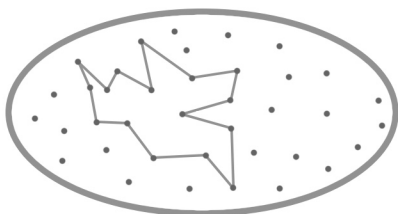
Gebruik internet voor extra info (wikipedia van dale) of beeldmateriaal.

2 Ordenen

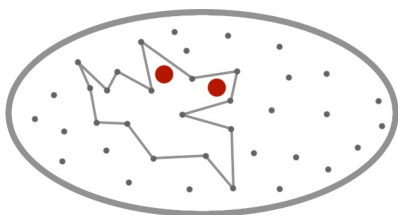
Maak een ommetje.

Daarna bekijk je je woordweb en onderzoek je de gegevens op samenhang. Kan je begrippen clusteren rond een bepaalde vraag met betrekking tot het thema? (de centrale onderzoeksvraag) Hou het klein! In deze fase noteer je ook vragen waar je zelf geen antwoord op hebt. Dat zijn de open vragen waar je de kinderen in betreft.

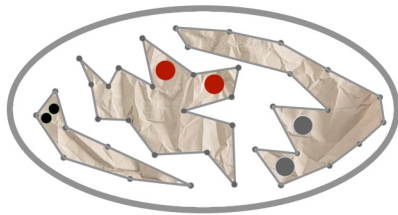
3 De verhalende context.

Ga op zoek naar verhalen met betrekking tot je thema en onderzoeksvraag. Denk daarbij aan gebeurtenissen, personen of objecten die een rol hebben gespeeld binnen het thema. Verzamel beeldmateriaal. Kinderen kijken graag mee en komen vaak met vragen die je direct kan gebruiken.

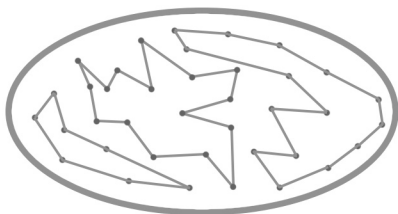
4 De maakopdracht.

Bedenk een maak -of doe- opdracht waarbij de kinderen het thema op eigen wijze kunnen onderzoeken. Hou de opdracht eenvoudig en geef ze materiaal waarmee ze zelf kunnen experimenteren.

5 Vervolglessen.

Je eerste woordweb heeft vaak materiaal voor meerdere lessen opgeleverd. Na je eerste les kan je in dat woordweb vaak verdiepend materiaal vinden voor een vervolgles.

6 Algemene tips.

- Hou je onderzoek klein.
- Probeer alles wat je hebt ontdekt weg te geven in de les. Dat voorkomt dat je vragen gaat stellen waarop je zelf het antwoord weet
- Alles wat je niet te weten bent gekomen is de moeite waard om met de kinderen te bevragen.
- Wees dom :-)

Woordenlijst Cultuurbouwstenen

Een oefening in vrij associëren vanuit acht universele begrippen. Met deze begrippen kan je je thema vanuit verschillende invalshoeken onderzoeken. Je hoeft ze niet allemaal te gebruiken. Kies vooral wat je aanspreekt.

ZIJN

De meest basale vraag over het thema. Begin met je eigen associaties en schrijf echt alles op wat je kan bedenken. Zoek op internet naar woorden en beelden met betrekking tot het thema.

NIETS

Hoe zou alles er uitzien als het thema er niet zou zijn?

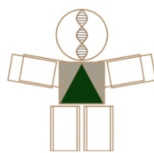
TIJD & RUIMTE

Hoe ziet het thema er uit in verschillende tijden en op verschillende geografische plekken?

PATROON

Is er sprake van herhaling van het thema?

SYMMETRIE

Komt het thema voor in verschillende toestanden?

ORDENEN

Is er sprake van ordening binnen het thema?

METEN

Zijn er meetbare onderdelen in het thema aanwezig?

EMOTIE

Op welke wijze speelt emotie een rol bij het gekozen thema?